

## Den sidste sognerådsformand i Alslev-Hostrup Kommune.

*Marinus Kristensen var medlem af sognerådet i Alslev-Hostrup Kommune 1958-1970, sognerådsformand 1966-1970 og medlem af Varde Kommunes Byråd 1970-1974.*

Den sidste sognerådsformand i Alslev-Hostrup Sogn blev Marinus Kristensen og fra køkkenbordet i huset på Forumvej kan han stadig i 2008, på trods af visse problemer med helbredet og i en alder af snart 90 år, med pondus og skarp vestjysk lune berette om en tidsperiode, hvor den kommunale forvaltning og Vestjylland var helt anderledes simpelt bygget op end nu, men pålagte opgaver var også færre og mere overskuelige. Med galgenhumor postulerer Marinus, at det er hans rygning af cigaretter samt en kaffepunch, når lejlighed byder sig til, der holder ham i live endnu, og for øvrigt burde gennemsnitsalderen efter hans opfattelse ikke være over 70 år i Danmark. Når fru Kirstine bryder ind med kommentarer, er talen mere venlig og blid, og sådan har parret suppleret hinanden i snart 50 år.

Marinus var kommet i sognerådet i 1958, og det blev hans opgave som sognerådsformand at forestå sammenlægningsforhandlingerne med både Varde og Esbjerg Kommuner, som jo bekendt endte med, at Varde blev det foretrukne valg. Efterfølgende blev han indvalgt i det første Varde Byråd, hvor han repræsenterede det gamle Alslev Sogn i en 4-årig periode frem til 1974, men genopstillede derefter ikke. Det var blevet for bureaukratisk for ham, men efter hver debat sluttede han med ordene: *"husk nu Alsle"*

Snakken og fortællingen flyder livligt hen over kaffekopperne, og parrets alder på henholdsvis 89 år og 81 år mærkes næppe.

Marinus Kristensen blev født i 1918 på en gård i Tange mellem Varde og Sig og var ud af en søskendeflok på 11, og da et sådant børnetal ikke var helt ualmindeligt dengang, er det let at forstå, hvorfor befolkningsantallet i Danmark over en kort årrække hurtigt steg fra 2 til 4 millioner, men hvordan moderen i familien klarede at føde og opflasket et sådant antal børn, er vist uden for nutidig fatteevne.

Hans opvækst var tæt knyttet til sogn, slægt og drift af familiegården, men fra midten af 30'erne fulgte en række pladser som karl rundt om på landet, først i Skads, senere i Nustrup ved hans bror Kristian og derefter gik turen til Sjælland, hvor han som alene karl 3 gange i døgnet stod for pasning og malkning af 32 køer – med tempo og god organisation kunne det klares på 8 timer pr. dag, når alle ugens dage tælles med. På Sjælland var det i modsætning til Vestjylland ikke kvindearbejde at malke. Derefter gik turen tilbage til Jylland over Karup, Ladelund Landbrugsskole i 1942, en tur til Tistrup ved den radikale kæmpe Frederik Christiansen og så var den faglige ballast opbygget og finanserne klar til omkring 1943 at købe en lille landbrugsejendom nær fødegården i Tange.

Besættelsesdagen d. 9.april 1940 blev oplevet fra kasernen i Sønderborg, hvor Marinus 5 måneder forinden var blevet indkaldt til infanteriet. Den tilsynsførende sagde den morgen, at nu skulle de *"æde godt"*, for det kunne blive *"deres sidste måltid"*, men kompagniet blev ikke involveret i kamphandlinger og snart efter blev han hjemsendt, og en senere indkaldelse blev undgået ved at skaffe en *"stedfortræder"* Som for hovedparten af danskerne, der boede ude på landet, forløb resten af besættelsestiden uden dramatik, bortset fra kontakt til en dansksindet sydslesviger, der en kort periode blev holdt skjult i Sig-området.

Ambitionerne var større end den lille ejendom i Tange kunne opfylde, og via ejendomsmægler Agervig i Varde (Stougårds forgænger) blev der skabt kontakt til en 80 tdr. land stor gård i Alslev, At skulle ud til sandjorden mod vest i stedet for mulden i Tange krævede en del overvejelser, og selv om naboerne hjemme i Tange ikke kunne forså, hvad han ville ude på sandjorden i vest, så fandt Marinus at der var muligheder på den store gård, og en samlet vurdering af pris, areal og et nyere stuehus fra 1928 gjorde vist udslaget, så i 1948 blev Marinus landmand i Alslev, og det varede ikke længe inden tilnavnet ”Store Marinus” dukkede op i sognet.

Der kom også kvinde på ejendommen – Kirstine fra hjemsognet var ikke tilfreds med sin plads og da hun en søndag eftermiddag, som en del af sit arbejde, skulle fylde benzin på Marinus motorcykel gav hun udtryk for dette, og der kom prompte et tilbud fra Marinus om, at hun kunne blive husbestyrerinde på den nykøbte Alslev-gård, og sådan blev det - dog allerede i 1949 blev betegnelsen husbestyrerinde via et bryllup ændret til hustru, og 4 børn fulgte snart efter. I øvrigt glemmer Kirstine heller ikke besættelsesdagen, som var en tirsdag, for hun var blevet konfirmeret om søndagen, men da der var andre unge i familien, der også havde konfirmation den dag, skulle hendes fest først holdes tirsdag d. 9. april. Det gik ikke, festen måtte aflyses på grund af den usikre situation, og Kirstine fik aldrig sin konfirmationsfest, men familien levede godt i den efterfølgende uge for hønsene var slagtet og suppen kogt.

Muligheder på gården i Alslev blev udnyttet. De 4 heste erstattedes allerede i 1949 med den første Ferguson-traktor, som naturligvis var for ”klejn” så næste og tredje udskiftning fulgte hurtigt efter. Der var normalt 2 karle og pige på gården, så køkkenbordet var godt fyldt op, når hele husstanden var forsamlet ved spisetiderne. Marinus fortsatte målet med at modernisere og effektivisere gården. Stivognen blev udskiftet med en gummivogn til nabobørnenes store misundelse, og som en af de første i sognet begyndte Marinus at vande sine marker med vand fra Alslev Å, som ejendommen grænsede op til. I dag kan Marinus godt undre sig over at det gik godt, for benzintanken lå lige over en glohed 12 cylindere benzinslugende motor, så tungen skulle holdes lige i munden, når tanken skulle fyldes op - også i mørke midt om natten.

Selv om der var grise på gården til langt op i 60erne, så var det køerne, der var hovedproduktionen, og antallet steg stødt, malkemaskine og rørmalkningsanlæg fulgte, og staldene blev for små, så i 1962 blev der uden over den bestående stald bygget en større med plads til over 40 køer. Det var tømrermester Niels Hansen og muremester Søgård, der stod for arbejdet. Ambitionen om at blive største mælkeleverandør til Alslev Mejeri skulle realiseres. Efterhånden som mekaniseringen slog igennem faldt folkeholdet, dog en driftig og effektiv gård blev det ved med at være i Marinus` ejertid.

I 1978 var der gjort klar til generationsskifte og et nyt moderne hus i i 2 etager på omkring 200 m<sup>2</sup> blev bygget ved Forumvej med sønnen, der var blevet tømrer, som arkitekt m.m. og huset tjener stadig som bolig for Marinus og Kirstine. Gårdens jorde er stadig samlet og i yngste søns eje, men drives ikke længere. Hollænderne på gården ved Alslev Mølle har forpagtet jorden, og hvor der i 50erne skulle 40 køer til mange, så er tallet nu over 400, og det er vist, hvad de har derude ved møllen.

Da gården var kommet i god gænge og Marinus havde fået positioneret sig i sognet som en effektiv og fremsynet landmand, lå vejen til sognerådet åben. Ikke sådan at Marinus egentlig havde ambitioner i den retning, men på den anden side modsatte han sig ikke, at han blev foreslået som kandidat.

Valgproceduren til sognerådet var dengang noget anderledes end til byrådsvalg i dag, og i Alslev-Hostrup Sogn var der mere tradition for at de forskellige områder skulle repræsenteres end for at fremme politiske ideologier, så Marinus blev foreslået og opstillet på "fælleslisten" Helt så fredsommeligt som de fleste nuværende menighedsrådsvalg og skolekommisjonsvalg er nu til dags, var det nok ikke, men efter et prøvevalg på et opstillingsmøde var kandidaterne klar – mere til kåring end til valg. Sognerådene var domineret af de såkaldte "sognekonger" hvis ord nærmest var lov, og Alslev-Hostrup Sogn har også haft sådanne med gårdejer Karl Gregersen fra 1909 til 1943 og smedemester Jens V. Andersen fra 1943 til 1962 som eksempler.

Der var møde i sognerådet en gang pr. måned og fra 1959 blev disse holdt på I. sal i et særligt lokale i det nybyggede alderdomshjem, hvor bestyrerinden suppleret med et par piger kunne sørge for gode forhold for de 12-14 beboere.

Frem til 1970 kunne sognerådets ansvarsområde opdeles i 3 hovedområder a) skole b) sogneveje c) socialomsorg (det tidligere fattigvæsen) samt administration – herunder opkrævning af skatter til stat og sogn. Der var nedsat særlige udvalg for veje og skole, medens det samlede sogneråd tog sig af den sociale sagsbehandling samt skatteligningen.

Administrationen blev delvis klaret af sognerådsformanden om formiddagen fra 9-12, og så var der yderligere åbningstid fredag aften fra 19-21. Betalingen for dette arbejdet udgjorde ca. 15.000 om året, hvilket svarede til hvad det kostede at betale en karl ude på gården.

I sognekommunernes sidste tid var administrationen vokset meget, men via en amtslig koordineret Regnskabscentral i Brørup og en timeansat kontorhjelper nogle dage om eftermiddagen gik det stadig. Inddrivning af skatterestancer skete til sidst ved hjælp af en pantefoged, som også var knyttet til andre sogne.

Skolerne i Alslev-Hostrup var spredt ud på 4 steder, Sjelborg, Kokspang, Grøndal og Alslev, og specielt udbygningen af Alslev fra slutningen af 50'erne med mange parcelhuse krævede investeringer i såvel bygninger som lærerboliger, for sådanne var dengang nødvendige for at tiltrække lærere. 2 lærerboliger - hver på ca. 100 m<sup>2</sup> - kunne omkring 1962 bygges for kr. 65.000,-- *Tro det eller la` være.*

Et helt specielt område var ligningen af bønderne. Der var ikke regnskabspligt, så den skattepligtige indkomst blev opgjort indirekte, så det kunne blive noget af et hundeslagsmål mellem skatteyderen og sognerådet, når f.eks. værdien af en sølvbryllupsfest, møbelindkøb, modernisering af køkkenet, indkøb af maskiner skulle indregnes. Legendarisk amtsskatteinspektør Gade udstak på årlige vejledningmøder for sognerådsmedlemmerne de overordnede retningslinier, og så var det om at kunne omsætte teori til praksis hjemme i sognene. Alle var på sin vis i samme båd, så indkomsterne har næppe været sat for høje, men på den anden side, så skulle der jo også skaffes penge til betaling af de stigende udgifter i sognet.

Byggesagsbehandling var styret af sund fornuft og minutiøst kendskab til hver en bygning i sognet, så da Harald "Slagter" om formiddagen spurgte Marinus til en forandring af butikken, som lå på hjørnet af Bredgade og Forumvej blev det aftalt, at der skulle slås et par streger på et stykke papir, som skulle afleveres inden sognerådsmødet om aftenen, og der blev sagen klaret uden yderligere komplikationer.

Vejene i hele sognet blev passet af Gunnar ”Vejmand” Andersen. (Tømremester Villy Andersens fader) og ud over vejene tog han sig også af arbejdet som pedel på skoler og alderdomshjem. Effektivt og enkelt – han var en værdsat medarbejder i sognet, men sådan set også den eneste heltidsansatte bortset fra skolelærerne og bestyrerinden på alderdomshjemmet.

Hen mod slutningen af sognets levetid kom der gang i asfalteringen af vejene. Sogdenes formue skulle omsættes til gavn for de gamle sognes beboere, og ikke overføres til de nye primærkommuner. Grusvejene havde vel længe trængt til at få en belægning af asfalt, men hvor skulle der startes? Det var en svær beslutning og i mangel af enighed var projektet blev udskudt gang på gang, men nu var inspirationen stor, for ville den nye kommune lægge asfalt på de mange grusveje? Næppe, og så kom der gang i forhandlingerne med Dammann m.fl. Gårdejer Villy Hansen, Torrup var formand for vejudvalget og sørgede omhyggeligt for at ingen del af sognet fik for meget. Prisen var ca. kr. 30.000,- for 1 km. ny god asfaltvej, men det var så også før indførelse af moms i 1967.

Når Marinus her ved køkkenbordet 40 år efter skal vurdere perioden i sognet og tiden i sognerådet så må han konstatere, at det var ikke uden personlige omkostninger at involvere sig så stærkt i sognerådsarbejdet, men det synes at skinne igennem, at opgaven blev opfattet som en form for ”borgerpligt” og så måtte man se bort fra lidt intern rivalisering og magtkamp i sognerådet, men godt samarbejde og gode kollegaer var hovedreglen. Specielt mindes Marinus med glæde samarbejdet med et af nye medlemmer oberstløjtnant Preben Eugen Østergård Sørensen fra Korshøjvej som flyttede til Alslev i begyndelsen af 60erne. Det var en mand med sine meningers mod og en ”*man kunne stole på*”.

Kirstine har på sin blide facon løbende suppleret Marinus mere markante udmeldinger. De har haft et udfordrende og spændende liv nær dyr, marker, natur, børn, familier, beslutningsprocesser og har oplevet dansk landbrugs stolte storhedsperiode som vigtigste basiserhverv for landet – dengang før industriens gennembrud, hvor landbruget var lige så vigtig for Danmarks samlede økonomi som olieproduktionen ude i Nordsøen er det i dag, men de to har også set, hvordan samfundets struktur er ændret fra noget, der engang var meget nær ved, til noget helt og ganske andet, som det fremtræder i dag.

*Vi er nu meget tilfredse – også dengang, mener Kirstine, og Marinus siger hende ikke i mod.*

*Interviews over kaffen 2 formiddage i februar 2008.*

Hans Ole Villadsen  
tilknyttet Lokalarkivet i Alslev

*Ved Kommunereformen i 1970 blev Alslev-Hostrup Sogn delt mellem Esbjerg og Varde efter at have været en samlet kommunal virksomhed siden de verdslige sognes etablering i midten af 18-hundredtallet. Den vestlige del – Hostrup – med Marbæk plantage valgte Esbjerg. Ved sammenslutningen i 1970 medbragte Alslev et underskud på ca. 0,5 millioner, hvilket ikke var populær andre steder i Varde Kommune, men siden har Varde Kommune næppe haft underskud ved at have Alslevs parcelhusejere med som skattebetalere. Kirkeligt har de 2 sogne hørt sammen tilbage længe før reformationen med Alslev som hovedkirke siden 1564. Dette fællesskab er nu også forbi. Menigheden omkring Hostrup Kirke fandt i 2006, at der efterhånden var mere der trak mod Esbjerg, end der via gamle historiske rødder, bandt til Alslev og valgte en tilknytning til Skads provsti og dermed Guldager/Hjerting Kirker.*